

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

Les lliçons polítiques (i filosòfiques) de Tucídides

GETTY

Vicenç Pedret (Barcelona, 1963) és un empresari del vidre per tradició familiar: dirigeix una firma de flascons al Masnou fundada el 1931. S'ha dedicat, també, a la política: va ser l'alternativa interna a Duran i Lleida fins a abandonar UDC uns anys abans que l'històric líder enfonsés la formació cristianodemòcrata. I és doctor en filosofia per la Universitat de Barcelona amb una tesi sobre Tucídides a la qual ara ha donat forma d'assaig sota el títol *Les lliçons polítiques de la història* (Acontravent). Pedret és, doncs, un empresari llegit i amb inquietuds polítiques, de servei a la comunitat. En necessitaríem més.

L'atenès Tucídides (455-398 aC), contemporani de Sòcrates, militar (es va haver d'exiliar durant vint anys a causa d'una sagnant derrota), ciutadà compromès i home de lletres, és autor d'un sol llibre inacabat: *Història de la Guerra del Peloponès*, tractat d'història i de filosofia política. A diferència d'Heròdot, gran compilador d'històries, Tucídides es vol cenyir als fets, les dades, els testimonis. Fa història contemporània i es posa al servei de la veritat, o si voleu de la realitat –del que és, no del que voldria que fos–. Alhora que busca comprendre, busca extreure lliçons, regles de comportament. Pedret n'ha trobat 221 i les ha classificat en set gran temes.

Conscient que un cert determinisme seria el punt dèbil de Tucídides, Pedret el considera tanmateix “el primer historiador precientífic”, amb

“L'OBEDIÈNCIA DE LA LLEI ESTÀ SUPEDITADA A LA NECESSITAT DE PROTEGIR ELS MÉS FEBLES”

vocació d'objectivitat, i “el primer filòsof polític” –perquè, a més dels fets, també li interessaven les idees–, i l'analitza a través de tres fragments: la famosa oració fúnebre de Pèricles en què es descriu l'Atenes democràtica i intel·lectualment brillant, la descripció de l'epidèmia de pesta que va assolir la ciutat i a la qual el mateix Tucídides va sobreviure, i la victòria dels atenesos sobre els espartans en la batalla de l'illa d'Esfàctèria.

És aquest darrer text el que la teoria política sovint ha utilitzat com a justificació de la *realpolitik*, és a

dir, del maquiavèlic principi que el fi justifica els mitjans. Pedret, però, nega la major, fent èmfasi en la que segons Tucídides és la “regla d'or” dels seus conciutadans: “No cedir davant d'un igual, mostrar-se deferent amb el més fort, i tractar el feble amb moderació”.

¿Voleu algun altre consell de Tucídides? Jo em quedo amb aquests: “L'obediència de la llei està supeditada a la necessitat de protegir els més febles”. “Com a poble, és una feblesa no escometre una empresa en comú”. “La llibertat ha de ser la norma de govern en la vida pública”. “La funció pública l'han d'exercir els ciutadans amb més mèrit”. “És humiliant no voler defugir la pobresa”. “Les discòrdies internes són la ruïna total de les ciutats”. “Tots els pobles tenen els mateixos drets, però només els forts conserven llur independència”.

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

¿Trobeu que 'inclús' és més informal que 'fins i tot'?

Els que apreníem català als anys 80 vam interioritzar que *inclús* només era correcte com a adjectiu de sentit equivalent a *inclòs*. Així ho deien tots els diccionaris fins a l'any 1990, quan el *Gran Larousse* –amb l'assessorament lingüístic de Francesc Vallverdú, Joan Martí i Joan Solà– també el va entrar amb el sentit equivalent a *fins i tot* i *àdhuc*.

Tanmateix, el DIEC1 (1995) encara no l'admetia en aquest sentit i no va ser fins al DIEC2 (2007) que va esdevenir normatiu. ¿Hi havia raons perquè ho fos? El corpus lingüístic CTILC en registra unes 500 aparicions en autors tan reconeguts i diversos com Narcís Oller, Víctor Català, Josep Pla, Carles Riba, Joan Fuster, Sanchis Guarner, Joan Alcover o Baltasar Porcel. Però n'hi ha un de molt significatiu: Pere Coromines.

I és que Vallverdú, Martí i Solà van amnistiar *inclús* basant-se en l'ús que en feia Joan Coromines al DECat, i l'etimòleg tenia com a gran referent de genuïtat la prosa del seu pare.

La gramàtica de l'IEC ja recull *inclús* (p. 815) com a adverbial al costat de *fins i tot* o *àdhuc*, però fa la següent diferenciació de registre entre *àdhuc* i *inclús*: “L'adverbi *àdhuc* és un arcaisme propi de registres molt formals. En canvi, l'adverbi *inclús* és usual en registres poc formals, però té escassa tradició en els formals”.

QUE UNA FORMA NO FOS NORMATIVA NO LA CONDEMNA A SER CONSIDERADA INFORMAL

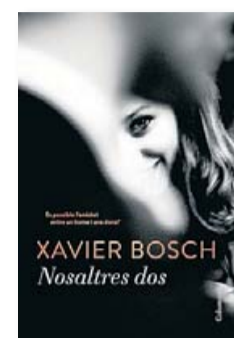
Sobre *àdhuc*, res a dir, però *és inclús* més informal que *fins i tot*? Hi ha almenys dues raons per pensar que no: 1) la gran majoria dels 500 contextos en què apareix al CTILC són formals i 2) *inclús* és un cultisme (prové del llatí *inclusus*). I hi ha un únic argument per pensar que sí: partir de la falsa equació “no era normatiu” = “és informal”.

Però és evident que si no era normatiu no podia tenir tradició en els registres formals, perquè són registres corregits seguint la normativa. Constatar-ho és una tautologia irrellevant. La norma es pot obrir a formes formals i informals. *Inclús* és tan formal (o informal) com el castellà *incluso* i, en tot cas, el seu registre no hauria de dependre del fet que no fos normatiu o que molts encara el percebem com a poc genuí.

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Nosaltres dos

XAVIER BOSCH

Columna

560 pàgines i 21 €

1/13

NO-FICCIÓ

[1] La vida que aprenc

CARLES CAPDEVILA

Arcàdia

224 pàgines i 16 €

1/10

[2] Sota l'aigua

PAULA HAWKINS

La Campana

446 pàgines i 19,90 €

5/2

[2] La gran teranyina

ROGER VINTON

Periscopi

400 pàgines i 19 €

2/13

[3] Rosa de cendra

PILAR RAHOLA

Columna

400 pàgines i 21,50 €

3/14

[3] Tot el que he cantat

RAIMON

La Magrana

336 pàgines i 24 €

3/6

[4] Wonder

R.J. PALACIO

La Campana

420 pàgines i 14 €

-/245

[4] Interès d'estat

ALBERT PONT

Viena

256 pàgines i 20 €

8/4

[5] La senyora Stendhal

RAFEL NADAL

Columna

304 pàgines i 18,50 €

9/20

[5] Educar millor

CARLES CAPDEVILA

Arcàdia

192 pàgines i 12 €

-/78

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Hasta que salga el sol

MEGAN MAXWELL

Planeta

480 pàgines i 18,90 €

-/1

NO-FICCIÓ

[1] El libro de...

GLORIA FUERTES

Blackie Books

448 pàgines i 24,90 €

-/15

[2] Patria

FERNANDO ARAMBURU

Tusquets

648 pàgines i 22,90 €

1/39

[2] Tú también puedes

CARLOTA CORREDERA

Grijalbo

224 pàgines i 18,90 €

1/3

[3] Más allá del invierno

ISABEL ALLENDE

Plaza & Janés

352 pàgines i 22,90 €

-/1

[3] En la oscuridad

ANTONIO PAMPLIEGA

Península

240 pàgines i 18,90 €

9/2

[4] Escrito en el agua

PAULA HAWKINS

Planeta

512 pàgines i 19,90 €

2/2

[4] Manual del aprendiz de cocinero

AA.VV. Espasa

192 pàgines i 19,90 €

5/9

[5] Tierra de campos

DAVID TRUEBA

Anagrama

408 pàgines i 20,90 €

3/10

[5] Conspiraciones

JESÚS CINTORA

Espasa

256 pàgines i 19,90 €

3/8

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat